

Observații privind Raportul de mediu și Studiul de evaluare adecvată pentru PNS 2023-2027

Etapa de consultare publică

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
<i>Raport de mediu</i>			
1.	Ministerul Sănătății Institutul Național de Sănătate Publică (Adresa nr. 21591/25.10.2022)	La pag. 16, subcap. 3.1 Coerența cu alte planuri, programe, politici și strategii relevante, introducerea în Tabelul nr. 5 Planuri, programe și strategii relevante examinate în cadrul analizei, la punctul Populație și sănătatea umană a Ord. MS nr. 119/2014, referitor la Normele de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populației, cu modificările și completările ulterioare	Acceptat Textul a fost actualizat
2.	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor Direcția Gestionarea Deșeurilor (e-mail, 28 octombrie 2022)	<p>În cadrul Raportului de mediu PNS 2023-2027, Cap.4.2- pag. 34, Aveți următorul paragraf :</p> <p>“Mai mult, datele referitoare la generarea deșeurilor din agricultură prezintă aceeași tendință descrescătoare, categoria „deșeuri vegetale”, înregistrând cea mai mare producție de deșeuri, comparativ cu alte categorii de deșeuri din mediul agricol (hrană pentru animale și gunoi de grajd).Referitor la tratarea deșeurilor, datele privind energia regenerabilă din reciclare prezintă o evoluție pozitivă în 2018, comparativ cu anul 2010.”</p> <p>Vă rugăm să reformulați având în vedere că nici hrana pentru animale și nici gunoiul de grajd nu sunt deșeuri !. Hrana pentru animale este un produs iar gunoiul de grajd este un subprodus de origine animală de categoria a doua conform Regulamentului 2009/1069. <u>De altfel în toate documentele trimise apare sintagma deșeuri animale care nu este prevăzută de Directiva 2008/98 privind deșeurile.</u> Vă precizez că subprodusele de origine animală așa cum sunt definite de Regulamentul 2009/1069 sunt eliminate ca</p>	Acceptat Textul a fost actualizat

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>deșeuri doar dacă sunt incinerate, depozitate sau utilizate într-o instalație de producere a biogazului sau a compostului. <u>Vă rugăm să utilizați doar sintagme și definiții prevăzute în Directiva 2008/98/CE privind deșeurile transpusă în legislația națională prin OUG 92/2021.</u></p> <p>De asemenea , conform anexei 1 pct.27 din OUG 92/2021, <u>reciclarea nu include valorificarea energetică și conversia în vederea folosirii materialelor drept combustibil.</u> Ca atare utilizarea biomasei din deșeuri biodegradabile provenite din agricultură drept combustibil sau materie primă pentru obținerea de energie electrică nu constituie reciclarea deșeurilor !.</p>	
3.	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Direcția Generală Politici Agricole	<p>Ajustări privind denumirile intervențiilor și denumirile articolelor asociate acestora (ex. sectorul vie-vin) – Anexa 3. Lista intervențiilor PNS (pag. 2-3), Anexa 7. Rezumat non-tehnic (pag. 4), Raport de mediu (Fișa 6: Sectorul vitivinicol, pag. 95-97)</p> <p>Corecție privind planul financiar și alocarea financiară aferentă intervențiilor sectoriale pentru vie-vin – Raport de mediu (pag. 13-14, 98)</p>	<p>Acceptat</p> <p>Textul a fost actualizat</p>
Studiu privind evaluarea adecvată			
1.	Ministerul Sănătății Institutul Național de Sănătate Publică (Adresa nr. 21591/25.10.2022)	<p>La pag. 46, subcap. 6.2, Emisii și deșeuri generate de plan și modalitatea de eliminare a acestora</p> <ul style="list-style-type: none"> • Se va corecta sintagma - "deșeurilor animale" cu "deșeuri animaliere" • Se vor înlocui sintagmele: - "Fecalele animale și deșeuri de fecale animale" cu "dejecții animaliere" în toate paragrafele • Se vor reformula paragrafele de mai jos: 	<p>Acceptat</p> <p>Textul a fost actualizat</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>”O altă sursă de deșeuri care trebuie luată în considerare este reprezentată de deșeurile biologice și de îngrijire a sănătății” astfel:</p> <p>”O altă sursă de deșeuri care trebuie luată în considerare este reprezentată de deșeurile rezultate din activități medicale umane (de ex. din unități sanitare: spitale, cabinete medicale, unități medicale ambulatorii, unități medico-sanitare, unități de îngrijire la domiciliu etc) și unități sanitar – veterinare”</p> <p>La pag. 48 Se va înlocui sintagma ”deșeuri sanitare și biologice” din Figura 1. Generarea de deșeuri sanitare și biologice în România (UM: mii tone, perioada 2004-20018), EUROSTAT 2021 cu ”deșeuri medicale” sau cu ”Deșeuri rezultate din activități medicale”</p> <p>Justificare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sintagma ”deșeuri sanitare și biologice” a fost tradusă mot-a-mot din limba engleză - termenul de ”deșeu sanitar” nu se mai folosește, iar deșeu biologic face parte din categoria deșeurilor medicale, rezultate din activitățile medicale umane și/sau din activitățile sanitar-veterinare sau/și cercetări științifice medicale. 	<p></p> <p>Acceptat Textul a fost actualizat</p>
2.	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor Direcția Gestionarea Deșeurilor (e-mail, 28 octombrie 2022)	<p>În cadrul Studiului Evaluare Adecvată PNS 2013-2027 CAP. 1.4.3.- pag. 73 aveți următorul paragraf :</p> <p>„În ceea ce privește generarea deșeurilor din agricultură, categoria care prezintă cele mai mari valori este cea a deșeurilor vegetale, urmată de cea a deșeurilor animale și cea a deșeurilor alimentare mixte. Fecalele animale, urina și gunoiul de grajd ocupă cea mai mică pondere în total deșeuri generate..... Valoarea totală a deșeurilor de fecale animale, urină și gunoi de grajd în 2018 este echivalentă cu 19.719,00, o scădere de -86,4% comparativ cu anul 2010”</p>	<p>Acceptat Textul a fost actualizat</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>Conform Regulamentului 2009/1069 „gunoi de grajd” înseamnă orice fel de excremente și/sau urină provenite de la animale de fermă, altele decât peștii de crescătorie, cu sau fără așternut. !. De asemenea gunoiul de grajd nu este un deșeu ci un subprodus de origine animală !</p> <p>Vă rugăm să reformulați acest paragraf, având în vedere ceea ce am precizat mai sus și că s-a utilizat din nou sintagma “ deșeuri animale ” care nu este prevăzută de Directiva 2008/98 privind deșeurile.!</p>	
3.	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Direcția Generală Politici Agricole	<p>Ajustări privind denumirile intervențiilor și denumirile articolelor asociate acestora (ex. sectorul vie-vin) – Anexa 1. Lista intervențiilor PNS (pag. 2-3), Studiu de evaluare adecvată (Fișa 6: Sectorul vitivinicol, pag. 23-25, 36)</p> <p>Corecție privind planul financiar și alocarea financiară aferentă intervențiilor sectoriale pentru vie-vin – Studiu de evaluare adecvată (pag. 9)</p>	<p>Acceptat</p> <p>Textul a fost actualizat</p>
	WWF	<p>Referitor la Evaluarea Strategică de Mediu și Raportul de Mediu, ca o primă observație am remarcat lipsa din analiză a relației cu planurile/programele/politicile/strategiile relevante pentru Planul evaluat - PNS, cel puțin cu următoarele documente de referință pentru biodiversitate și ecosistemele naturale: Strategia UE privind Biodiversitatea pentru 2030, Strategia UE privind Pădurile pentru 2030 și Strategia Națională pentru Păduri 2030 (raportat la capitolul 3.1, tab. 5, pag. 16 și tab. 6, pag. 19 din raportul de mediu și anexa 2 la raport, unde apar doar Programul Operațional Dezvoltare Durabilă - PODO și Planul Național de Redresare și Reziliență - PNRR). Prin urmare, nici obiectivele stabilite prin aceste documente strategice la nivel comunitar și național nu se regăsesc între obiectivele de protecția mediului relevante pentru PNS, astfel că se înregistrează un deficit în analiza coerenței externe, scopul analizei fiind de a</p>	<p>Neacceptat</p> <p>Analiza coerenței externe a fost efectuată pentru a identifica obiectivele de mediu relevante în România. Au fost analizate 54 de programe, strategii și politici, inclusiv Strategia UE pentru biodiversitate 2030. Au fost abordate 18 obiective de mediu. Obiectivele au fost clasificate în funcție de componenta de mediu, nu în funcție de domeniu sau sector, în concordanță cu recomandările Directivei SEA (anexa 2). Obiectivele relevante pentru silvicultură sunt: "Conservarea speciilor sălbatice de floră și faună" (OM1), "Conservarea habitatelor naturale, inclusiv întreținerea și</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>permite identificarea principalelor interacțiuni dintre obiectivele specifice PNS și contextul strategic din România și UE.</p>	<p>dezvoltarea unei rețele a zonelor naturale protejate" (OM2), "Limitarea impactului asupra solului și păstrarea funcțiilor acestuia" (OM6), "Conservarea și valorificarea peisajului" (OM7), "Creșterea capacității naturale de absorbție a CO2" (OM18). OM18 a abordat în mod direct sechestrarea carbonului de către păduri. Aceste obiective permit o bună acoperire a interacțiunilor dintre obiectivele specifice ale PNS și obiectivele forestiere urmărite de România.</p>
		<p>Analizând starea mediului, remarcăm că pentru starea actuală, (i) biodiversitatea prin indicatorul populația păsărilor specifice terenurilor agricole are un trend actual de ușoară scădere cu evoluție preconizată de înrăutățire/stabil, (ii) ecosistemele și habitatele naturale prin indicatorul variația suprafeței naturale și semi- naturale au un trend actual stabil cu evoluție preconizată stabilă, iar (iii) atenuarea schimbărilor climatice prin indicatorul capacitatea de absorbție de CO2 a pădurilor are un trend actual de creștere/stabil cu evoluție preconizată stabil (tab. 10, pp 31-32). În capitolul privind evaluarea efectelor potențiale asupra mediului, sunt analizate primele două alternative selectate, respectiv alternativa BAU (scenariul de bază BAU/business as usual) și alternativa 2 a implementării PNS.</p> <p>Observăm că pentru fișa eco-scheme (cap. 6.3), în cadrul analizei alternativelor (subcapitol 6.3.7, pp 66-70), pentru alternativa BAU, dacă evoluțiile estimate pentru biodiversitate și ecosistemele și habitatele naturale sunt similare cu situația actuală, pentru indicatorul capacitatea</p>	<p>Parțial acceptat</p> <p>A existat o greșeală de tehnoredactare în textul fișei privind eco-schemele din cuprinsul Raportului de mediu, tendința așteptată ar trebui considerată ca fiind "în creștere/stabilă", în concordanță cu indicatorul "Capacitatea de absorbție de CO2 a pădurilor" raportat în tabelul 7 (precum și în concordanță cu codul de culoare galbenă atribuit tendinței). Intervențiile asociate eco-schemelor, analizate în această fișă informativă, nu abordează în mod direct împădurirea și nu tratează gestionarea pădurilor, astfel că nu se poate presupune existența unui impact specific la nivelul alternativei 2, în ceea ce privește "sechestrarea carbonului de către păduri". În același timp, ar trebui să se aștepte efecte pozitive generale în ceea ce privește sechestrarea carbonului de către</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>de absorbție CO₂ a pădurilor tendința rămâne de creștere/stabil, însă evoluția preconizată este critică. Deoarece evaluarea nu aduce clarificări cu privire la preconizarea unei evoluții critice putem doar să apreciem că situația se referă, cel puțin în afara fondului forestier, la suprafețele cu vegetație forestieră instalată pe terenuri agricole și lipsa de gestionare sustenabilă a acestora, situație pe care am semnalat-o¹ cu diferite ocazii, pe parcursul procesului de elaborare a PNS. De remarcat că pentru alternativa 2 nu sunt descrise evoluții și prin urmare nu este estimată evoluția indicatorilor, iar în ceea ce privește indicatorul capacitatea de absorbție CO₂ a pădurilor, se indică doar că „Majoritatea practicilor agroecologice din cadrul eco-schemelor contribuie la sechestrarea carbonului din sol”. Considerăm că pentru acest indicator este deosebit de relevant a pune în discuție impactul lipsei unei intervenții specifice cuprinzând măsuri de gestionare durabilă a terenurilor agricole ocupate cu vegetație forestieră în mod natural, având în vedere suprafața considerabilă pe care o ocupă în prezent.</p>	<p>sol. "Lipsa unei intervenții specifice, inclusiv a unor măsuri de gestionare durabilă pe terenurile agricole ocupate în mod natural de vegetație forestieră" este o întrebare relevantă, dar nu se află în domeniul direct de analiză al fișelor informative. Scopul evaluării de impact efectuate în fișele informative este de a identifica natura impactului generat de intervențiile existente în cadrul PNS.</p> <p>Planul Național Strategic (PNS) 2023-2027 a parcurs etapele de elaborare și consultare cu partenerii sociali, propunerile tehnice transmise de membri fiind analizate și luate în considerare la elaborarea fișelor intervențiilor în cazul în care acestea s-au încadrat în prevederile Regulamentului (UE) nr. 2115/ 2021, legislației naționale relevante și răspund nevoilor identificate prin Analiza nevoilor PNS. Procedura de evaluare de mediu SEA pentru PNS 2023-2027 analizează și evaluează impactul asupra mediului a implementării intervențiilor incluse în varianta de PNS supusă evaluării, care a parcurs și etapa de analiză din partea Comisiei Europene. Așadar, scopul evaluărilor nu este de a evalua impactul neincluserii anumitor tipuri de intervenții.</p>
		În mod similar, pentru fișa sprijinul cuplat pentru venit, în cadrul analizei alternativelor (subcapitol 6.4.12., pp 78-82),	Acceptat

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>În alternativa BAU pentru indicatorul capacitatea de absorbție CO2 a pădurilor evoluția preconizată este critică, în timp ce la alternativa 2 se indică „Majoritatea culturilor vizate de sprijinul cuplat pentru venit contribuie la sechestrarea carbonului în sol. Livezile au, de asemenea, o bună capacitate de absorbție”, de asemenea fără explicații suplimentare.</p>	<p>Similar răspunsului anterior. A existat o greșeală de tehnoredactare în analiza alternativei, din fișa "Sprijin cuplat pentru venit": tendința preconizată ar trebui considerată ca fiind "în creștere/stabilă", în concordanță cu indicatorul "Capacitatea de absorbție de CO2 a pădurilor", raportat în tabelul 7 (precum și în concordanță cu codul de culoare galben atribuit tendinței). Livezile pot fi comparate cu vegetația forestieră, din perspectiva bunei capacități de sechestrare a carbonului.</p>
		<p>În analiza fișelor intervențiilor FEADR, indicatorul este urmărit doar la fișa pentru investiții în infrastructură și irigații, cu evoluție de asemenea critică și fără explicații.</p>	<p>Acceptat</p> <p>Similar răspunsului anterior. A existat o greșeală de tehnoredactare în analiza alternativei din fișa "Investiții în infrastructură și irigații": tendința preconizată ar trebui considerată ca fiind "în creștere/stabilă", în concordanță cu indicatorul "Capacitate de absorbție de CO2 a pădurilor" raportat în tabelul 7 (precum și în concordanță cu codul de culoare galben atribuit tendinței). Este demn de remarcat faptul că analiza alternativei a fost efectuată numai pentru intervențiile cu potențiale efecte negative identificate în alternativa 2. Așa cum se menționează în Raportul de mediu, au fost identificate efecte negative potențiale - deși nesemnificative - în fișele informative privind eco-schemele, sprijinul cuplat și investițiile. Pentru aceste intervenții, au fost propuse în capitolul 8</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
			acțiuni de atenuare, în concordanță cu domeniul de aplicare al evaluării strategice de mediu.
		În final, în capitolul privind efectele cumulative asupra mediului, indicatorul în discuție rămâne cu o evoluție critică (pag. 155), în timp ce pentru alternativa selectată, a implementării PNS în forma propusă, se arată că „Obiectivul de mediu, care include emisiile de GES, capacitatea de absorbție a CO2 și adaptarea la schimbările climatice, este afectat pozitiv de intervențiile PNS, cu o valoare totală de 44 în ceea ce privește efectele pozitive. (...) Efectele negative sunt evaluate 7, în timp ce efectele variabile sunt evaluate 12”. Observăm totodată o lipsă de claritate în cuantificarea evaluărilor.	<p>Parțial acceptat</p> <p>Similar răspunsului anterior. A existat greșeală de tehnoredactare în analiza alternativei, secțiunea referitoare la efectele cumulative: tendința preconizată ar trebui considerată ca fiind "în creștere/stabilă", în concordanță cu indicatorul "Capacitatea de absorbție de CO2 a pădurilor" raportat în tabelul 7 (precum și în concordanță cu codul de culoare galben atribuit tendinței). Cuantificarea evaluării se bazează pe o abordare calitativă care însumează punctajul obținut prin evaluarea impactului raportat în fiecare dintre cele 13 fișe aferente celor 18 obiective de mediu.</p> <p>În ceea ce privește efectele cumulative, rezultatele se bazează pe evaluările de impact pentru fiecare fișă în parte: pornind de la rezultatele evaluării de impact, efectele din fiecare fișă au fost însumate în funcție de tipul de impact (pozitiv, negativ, neutru, necunoscut), obținându-se astfel totalul pe tip de impact. Această valoare a fost apoi comparată cu componentele de mediu implicate, precum și cu tipul de intervenție (a se vedea figurile de la paginile 136-137). În acest mod, s-a obținut o imagine de ansamblu a efectelor programului în funcție de componenta de mediu și de tipul de intervenție. Ca urmare, se remarcă faptul că,</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
			pentru un nivel mai detaliat de specificitate, trebuie realizată o evaluare ulterioară, mai aprofundată, a impactului pentru fiecare dintre cele 13 fișe.
		<p>Concluzionând pe marginea Raportului de Mediu, între cele 3 trei obiective generale ale sprijinului acordat prin FEAGA și FEADR se numără „sprijinirea și consolidarea protecției mediului, inclusiv a biodiversității, și a acțiunilor în domeniul climei și contribuirea la îndeplinirea obiectivelor în materie de mediu și de climă ale Uniunii, inclusiv a angajamentelor sale în temeiul Acordului de la Paris”. Însă pe lângă lipsa de analiză a corelației cu unele dintre cele mai importante documente strategice europene în materie de biodiversitate și climă (Strategia UE pentru Biodiversitatea și Strategia UE pentru Păduri), chiar prin raport se arată că „principalele obiective de mediu pentru care există o incertitudine mai mare sunt: schimbările climatice (emisiile GES, capacitatea de absorbție de CO₂, atenuarea și adaptarea la schimbările climatice), conservarea biodiversității (floră, faună și habitate), calitatea solului, calitatea și disponibilitatea apei” (pag. 157 din capitolul privind măsurile de atenuare), contribuția PNS la obiectivul general amintit neavând o concluzie clară.</p>	<p>Neacceptat</p> <p>Raportul de mediu a abordat principalele strategii relevante pentru următoarea perioadă de programare, inclusiv Strategia UE privind biodiversitatea 2030 și Strategia UE de adaptare la schimbările climatice. Cele nouă obiective specifice ale PNS, selectate de România, sunt în concordanță cu aceste strategii și politici, în plus, aceste strategii și politici au fost analizate pentru a identifica obiectivele de mediu relevante pentru evaluarea impactului, inclusiv obiectivele de mediu legate de silvicultură.</p> <p>Efectele pentru care evaluarea evidențiază un impact "necunoscut" reprezintă doar 14% din totalul impactului analizat și punctat (50% din impactul evaluat fiind unul pozitiv). Contribuția intervențiilor PNS, analizate în cele 13 fișe informative, la obiectivele generale este în principal pozitivă, neutră sau necunoscută; mai puțin de 5% poate fi considerată ca fiind negativă (dar nesemnificativă). Acțiunile de atenuare ale impactului negativ sunt propuse în capitolul 8 al Raportului de mediu.</p>
		Evaluarea adecvată (EA): Privitor la Studiul de Evaluare Adecvată, în cadrul capitolului privind măsurile de prevenire	Neacceptat

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>(reducere) a impactului, subcapitolul privitor la cerințele specifice de eligibilitate ale pachetului 3.2 - Pajiști importante pentru Lanius minor și Falco vespertinus, regăsim următoarea afirmație: „Situția terenurilor abandonate pe o perioadă îndelungată de timp (unde stadiile succesiunii vegetației au dus la instalarea vegetației forestiere pioniere) va fi tratată de către administrator de la caz la caz, acesta propunând schimbarea categoriei terenului sau readucerea la stadiul de pășune” (pag. 221). Se constată din nou o situație pe care organizația noastră a semnalat-o în nenumărate rânduri, respectiv împădurirea în mod natural a terenurilor agricole (în special pajiști). Această situație trebuie însă analizată separat, deoarece necesită o abordare diferită, de sine-stătătoare în cadrul PNS, prin măsuri specifice de gestionare sustenabilă a acestor suprafețe ce trebuie să vină în sprijinul obiectivelor de mediu și climă. Reamintim faptul că în cadrul documentului Analiza nevoilor PNS 2021-2027 (versiunea 2)3 s-a identificat pentru Obiectivul Specific 4 Contribuția la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice (în cadrul Obiectivului General 2 Consolidarea acțiunilor de protejare a mediului și a celor împotriva schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea obiectivelor Uniunii Europene în materie de mediu și climă) nevoia de „Suprafețe forestiere pe care se aplică practici benefice pentru mediu și climă • Creșterea gradului de sechestrare a carbonului pe terenuri agricole”, justificată prin aceea că, „Creșterea suprafețelor împădurite, în special în zonele în care incidența schimbărilor climatice generează pierderi de producție agricolă, pentru îmbunătățirea sechestrării carbonului și dezvoltarea de sisteme de perdele forestiere constituie o necesitate din perspectiva îndeplinirii obiectivelor globale cu privire la reducerea emisiilor de CO₂”. De asemenea, avem Obiectivul Specific 5 Promovarea</p>	<p>Plățile directe se referă la menținerea anume a celui tip de pajiști, specificat prin condiționalități, și nu la vegetația forestieră. Considerăm că subiectul analizei terenurilor împădurite natural, conform solicitării WWF, excede cadrul și scopul PNS, precum și scopul studiului de Evaluare Adekvată. Argumentele se regasesc pe parcursul studiului – în mai multe capitole și subcapitole.</p> <p>De asemenea, precizăm că obiectivul nr. 1 specificat de WWF face parte din mai multe obiective ale PNS, nefiind un obiectiv prioritar, față de alte obiective pentru care a fost creat PNS.</p> <p>Planul Național Strategic (PNS) 2023-2027 a parcurs etapele de elaborare și consultare cu partenerii sociali, propunerile tehnice transmise de membri fiind analizate și luate în considerare la elaborarea fișelor intervențiilor în cazul în care acestea s-au încadrat în prevederile Regulamentului (UE) nr. 2115/ 2021, legislației naționale relevante și răspund nevoilor identificate prin Analiza nevoilor PNS. Procedura de evaluare de mediu SEA pentru PNS 2023-2027 analizează și evaluează impactul asupra mediului a implementării intervențiilor incluse în varianta de PNS supusă evaluării, care a parcurs și etapa de analiză din partea Comisiei Europene. Așadar, scopul evaluărilor nu este de a</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale, cum ar fi apa, solul și aerul, prin care se subliniază rolul important reprezentat de „promovarea utilizării mixte a terenurilor agricole prin sisteme agro-forestiere sau împădurirea terenurilor agricole afectate de diverse fenomene de degradare sau crearea de perdele forestiere, pot veni în sprijinul protecției resurselor de sol”. Prin urmare, susținerea unor măsuri de gestionare sustenabilă a terenurilor agricole împădurite natural contribuie în mod evident la îndeplinirea obiectivelor amintite prin securizarea stocurilor de carbon înmagazinate în această vegetație forestieră instalată în mod natural, contribuind totodată la protejarea solului.</p> <p>Raportat la obiectul capitolului și scopul Studiului de Evaluare Adecvată, nu regăsim o analiză a terenurilor împădurite natural și habitatelor identificate pe aceste suprafețe conform planurilor de management a ariilor naturale protejate, și în consecință nu regăsim nici o evaluare a impactului și/sau măsuri cu privire la aceste suprafețe, deși observăm că între indicatorii cheie pentru evaluarea impactului negativ se numără „procentul din suprafața habitatului care va fi pierdut; procentul ce va fi pierdut din suprafețele habitatelor folosite pentru necesitățile de hrană, odihnă și reproducere ale speciilor de interes comunitar; fragmentarea habitatelor de interes comunitar” (pp 170-171). Mai mult decât atât, autoritatea competentă desemnată să impună măsuri de transformare a terenurilor acoperite cu vegetație forestieră în pajiști este APIA, organism care nu are atribuții de reglementare în domeniul mediului. Astfel de măsuri pot avea consecințe grave asupra unor habitate și specii de interes.</p>	<p>evalua impactul neincluserii anumitor tipuri de intervenții.</p>
		<p>Un alt aspect reliefat în cadrul Studiului de Evaluare Adecvată este raportat la următoarea constatare: „Astfel, s-</p>	<p>Neacceptat</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>a constatat că măsurile de protecție instituite prin Planurile de management ale ariilor naturale protejate, pentru care s-au evaluat pierderile de venit și s-au stabilit compensațiile, excedează măsurile de protecție instituite prin reglementările (actele normative) existente în prezent la nivel național. (...) În cadrul Planurilor de management ale siturilor Natura 2000, au fost identificate, de către MMAP (autoritatea contractantă), o serie de 8 restricții comune (Rx), descrise la pct. 3.2.3. din prezentul studiu, constituind măsuri de reducere a impactului (Mx). (...) Deoarece prin intervenția DR07 se prevede că plățile de silvo-mediu și climă vor fi acordate proprietarilor de terenuri forestiere din FFN sau asociațiilor acestora care își asumă în mod voluntar angajamente de silvo-mediu și climă, iar angajamentele încheiate acoperă o perioadă de 5 ani, măsurile de reducere M1-M8 nu se aplică prezentei intervenții” (pag. 231 și 235). Așadar, restricțiile ce derivă din implementarea planurilor de management ale ariilor naturale protejate, ce constituie măsuri de reducere a impactului⁴, nu sunt luate în considerare tocmai pentru că, într-o proporție extrem de scăzută, se încadrează ca angajamente voluntare. Mai mult, evaluatorul afirmă că măsurile de protecție instituite prin planurile de management ale ariilor naturale protejate exced măsurile de protecție instituite prin actele normative existente, însă fără a explica această constatare (planurile management sunt aprobate prin Ordin de Ministru și prin urmare se înscriu în categoria actelor normative).</p> <p>În ce privește Schemele pentru climă, mediu și bunăstarea animalelor, la PD-04 - Practici benefice pentru mediu aplicabile în teren arabil, în cadrul cerințelor specifice, Planul prevede: „C. să planteze anual cel puțin 2 arbori pe ha, la nivel de exploatare, precum: populații locale de pomi fructiferi și arbori: Măr, Piersic, Prun, Corcoduș Zarzăr, Cais,</p>	<p>In EA sunt clar descrise și explicate sursele de analiză, de asemenea, documentele justificative cu analizele efectuate au fost depuse la autoritățile de mediu. Acestea cuprind măsurile analizate din planurile de management aprobate, pentru siturile Natura 2000, care dețin acele planuri. Așa cum se cunoaște, în prezent planurile de management pentru siturile Natura 2000 nu au o structură unică și nu corespund tuturor parametrilor de analiză necesari pentru a stabili cu exactitate suprafețele ocupate de habitate și specii.</p> <p>Precizăm faptul că prin EA nu se are în vedere efectuarea de analize de detaliu pe subiectul măsurilor de protecție stabilite de toate planurile de management de pe teritoriul național, ci o analiză a corelării cerințelor prevăzute de PNS cu măsurile de protecție din planurile de management ale siturilor Natura 2000, cu scopul identificării unui potențial impact negativ semnificativ.</p> <p>Referitor la observațiile pe DR-07, facem precizarea că restricțiile au fost introduse în studiul EA pentru a face comparație cu scopul DR-07 și, astfel, practic, cu alternativa valabilă doar pentru 5 ani din PNS de a remunera proprietarii de păduri care nu vor recurge la lucrările de amenajament silvic.</p> <p>Astfel, întrucât cerințele de bază pentru angajamentele de silvo-mediu sunt reprezentate de legislația națională</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>Cireș, Vișin, Gutui), Nuc, Stejar, Ulm, Tei, Alun, Salcâm, Glădiță, Paltin, Arțar, Jugastru, Pin, Sălcioară, Castan, precum și alte specii”. Această prevedere poate intra în contradicție cu obiectivele măsurilor de mediu și climă întrucât parte din aceste specii sunt exotice/invazive (salcâmul, glădița), cu efect nefast asupra terenurilor agricole dar și a habitatelor din zonă.</p>	<p>aplicabilă pentru pădurile din Fondul Forestier Național, inclusiv de prevederile amenajamentelor silvice, o analiză a cerințelor specifice angajamentelor de silvo-mediu (care depășesc cerințele obligatorii) nu ar fi relevantă, având în vedere că cerințele din planurile de management reprezintă cerințe de bază.</p> <p>Schemele pentru climă și mediu trebuie să îndeplinească o serie de practice agricole benefice, concepute să îndeplinească unul dintre obiectivele specific prevăzute la art. 6 alin (1) literele (d), (e) și (f) respectiv:</p> <p>(d) contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile;</p> <p>(e) promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice;</p> <p>(f) contribuirea la oprirea și inversarea declinului biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor;</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
			<p>Astfel, în contextul inversării pierderii biodiversității îmbunătățirii serviciilor ecosistemice, conservării habitatelor și a peisajelor ce pot constitui refugiu pentru păsări și animale, s-a introdus cerința specifică de plantare a doi arbori/ha/an, respectiv:</p> <p><i>C . “Să planteze anual cel puțin 2 arbori pe ha, la nivel de exploatare, precum: populații locale de pomi fructiferi și arbori: Măr, Piersic, Prun, Corcoduș, Zarzăr, Cais, Cireș, Vișin, Gutui, Nuc, Stejar, Ulm, Tei, Alun, Salcâm, Glădiță, Paltin, Arțar, Jugastru, Pin, Sălcioră, Castan, precum și alte specii”.</i></p> <p>Astfel, observația WWF ce vizează salcâmul/glădița, ca fiind specii ce vin în contradicție cu măsurile de mediu, menționăm că acestea nu se regăsesc printre speciile invazive enumerate în descrierea GAEC 8 – “Procentajul minim din suprafața agricolă dedicat zonelor sau elementelor neproductive” PNS 2023-2027, versiunea 1.1 din 18.10 2022.</p> <p>Mai mult, speciile vizate reprezintă unele din cele mai bune plante melifere, contribuind la păstrarea capitalului natural, cu impact major asupra lanțurilor trofice.</p>
		<p>2. Îndeplinirea obiectivelor de biodiversitate și reziliență a comunităților rurale prin prevenirea conflictelor cu animalele sălbatice (protejate)</p> <p>Am sesizat că investițiile în măsuri de prevenire și protecție a fermelor împotriva atacurilor și daunelor provocate de</p>	<p>Neacceptat</p> <p>Urmare a discuțiilor tehnice cu serviciile tehnice ale Comisiei Europene, investițiile în măsuri de prevenire și protecție a fermelor</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>animalele sălbatice au fost eliminate pe ultima sută de metri, din cea mai recentă versiune a PNS-ului. Acestea fuseseră introduse în versiunile anterioare ale Planului, ca investiții neproductive eligibile în cadrul intervenției pentru consolidarea fermelor unde au fost instalați tinerii fermieri. Noua versiune a PNS prevede în schimb doar prime de asigurare, și doar a recoltelor împotriva pierderilor de venit cauzate de „ravagiile animalelor”, lucru ce demonstrează o viziune insuficientă și reactivă, ce nu va ajuta la gestionarea riscurilor și protejarea comunităților și fermelor; lucrul de care au nevoie stringentă comunitățile locale, mai ales în zonele de deal și munte (unde se manifestă vizibil fenomenul de abandon al satelor și activităților agricole) și care lipsește cu desăvârșire din cadrul politicilor publice (acum și din PNS) este sprijinul financiar pentru prevenirea și atenuarea conflictelor existente.</p> <p>Atragem atenția asupra faptului că eliminarea investițiilor în măsuri de prevenție produce o incoerență și inconsecvență cu Analiza SWOT și Analiza nevoilor. Analiza SWOT vorbește la pp 134-135 despre suprafața agricolă și efectivele de animale domestice ce sunt afectate de daune, despre despăgubirile ce sunt deja acordate de către Ministerul Mediului pentru daunele provocate de urs și lup, și afirmă că, „<i>Conservarea populației de urs brun trebuie să se facă astfel încât mărimea acesteia să fie menținută la un nivel care să asigure o bună conviețuire cu populația umană și să fie prevenite și controlate pagubele</i>”. De asemenea, Analiza nevoilor prevede în cadrul Obiectivului General 1, respectiv al Obiectivului Specific 1 - <i>Sprijinirea veniturilor agricole viabile și a rezilienței în întreaga uniune pentru sporirea securității alimentare, o nevoie legată de „Creșterea gradului de reziliență a exploatațiilor agricole la impactul negativ al factorilor climatici precum și în urma pierderilor</i></p>	<p>împotriva atacurilor și daunelor provocate de animalele sălbatice au fost eliminate din cadrul DR 19 - <i>Investiții neproductive la nivel de fermă</i> deoarece aceste tipuri de investiții nu puteau fi susținute ca investiții neproductive.</p> <p>În contextul susținerii unei palete mult mai largi de investiții la nivel de fermă, atât pentru înființare cât și pentru modernizare, investițiile pentru protejarea efectivelor de animale din fermă de daunele provocate de animale sălbatice (ex. garduri, repelenți, sisteme de avertizare etc.) sunt eligibile la nivelul DR 20 - <i>Investiții în sectorul zootehnic, în cadrul operațiunii “Înființarea/modernizarea facilităților aferente asigurării igienei și biosecurității la nivel de fermă”.</i> Detaliile și condițiile suplimentare vor fi prevăzute în ghidul solicitantului, la momentul implementării intervenției DR 20. Mai mult, în cadrul intervenției DR 21 adresată combaterii răspândirii Pestei Porcine Africane, este prevăzută ca și cheltuială eligibilă, „<i>construcția de garduri de protecție a clădirilor/facilităților pentru animale sau a zonelor de delimitare pentru animale</i>”.</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p><i>provocate de animalele sălbatice” (pp 9-10). Se vorbește aici despre nevoia unor „instrumente de prevenire obligatorii sau condiționate, menite să îi ajute pe fermieri să își sporească reziliența”.</i></p> <p>Nivelul actual al conflictelor este direct proporțional cu măsurile de prevenție implementate la nivel național, măsuri care atragem din nou atenția că încă lipsesc, cu mici excepții acolo unde au existat proiecte de conservare implementate în special de ONG-urile de mediu.</p> <p>Menționăm că pentru a ușura efortul de programare, organizația noastră a pus la dispoziția MADR, în timpul perioadei de elaborare a PNS, o propunere de fișă a unei intervenții pentru investiții neproductive pentru evitarea conflictelor om (fermieri) - animale sălbatice (urs, lup, zimbri, mistreț). Sprijinul acordat prin această intervenție ar contribui la conservarea populațiilor de urși, lupi și zimbri, și în același timp la derularea activității agricole și de creștere a animalelor în condiții de siguranță sporită, în zonele de conflict. Fișa intervenției cuprinde fundamentarea tehnică și investițiile eligibile. Eficiența măsurilor propuse a fost demonstrată în alte State Membre UE (de exemplu, în Slovacia, Croația, Slovenia) cu densități similare cu ale României în ceea ce privește exemplarele de urs brun.</p> <p>Astfel, considerăm absolut necesară (re)includerea de investiții în măsuri de prevenire și protecție a fermelor împotriva atacurilor și daunelor provocate de animalele sălbatice, atât pentru siguranța oamenilor și a bunurilor acestora, cât și pentru cea a carnivorelor mari, specii-cheie pentru sănătatea și integritatea ecosistemelor. Lipsa unor asemenea investiții nu va face altceva decât să sporească numărul conflictelor și al incidentelor om - carnivore mari, mai ales în contextul schimbărilor climatice, fapt scos în</p>	

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>evidență în numeroase lucrări de specialitate: reducerea hranei naturale din păduri și alte ecosisteme va determina speciile de carnivore să se apropie și mai mult de stâne, ferme și așezări umane, în general. Simpla despăgubire a daunelor provocate de carnivorele mari nu va contribui la îmbunătățirea conviețuirii cu aceste specii, ci mai degrabă la scăderea acceptanței față de acestea, inclusiv la acte de braconaj care se pot solda cu vătămări corporale severe și chiar decesul oamenilor implicați în astfel de acțiuni. Pe de altă parte, Comisia Europeană a elaborat în 2015 un ghid cu privire la <i>Definirea, prevenirea și reacția la comportamentul urșilor problemă în Europa</i>, care detaliază măsuri precum cele propuse de noi, și care nu este implementat în România. Așteptăm cu interes răspunsul dumneavoastră și mulțumim anticipat pentru analizarea aspectelor semnalate prin prezenta adresă.</p>	
	ANAMOB-Viorel Marin, Președinte	<p>Este necesară evidențierea relației mediu-agricultură, pentru a fi surprinse sinergiile și complementaritățile dintre intervențiile propuse prin PNS și măsurile propuse de MMAP, cu impact spre agricultură. A fost subliniată importanța și rolul ministerului de resort (MMAP), în stabilirea unei politici ex.: existența unei măsuri de reabilitare a apelor uzate cu utilizare exclusivă pentru irigații în agricultură sau instalații de conversie biomasă în energie regenerabilă.</p> <p>Propunere referitoare la spațiile de date europene (operaționale până în 2027), ambele ministere (MMAP și MADR) vor avea responsabilități conform Regulamentelor Europene, la nivel European creându-se clustere și parteneriate pe cele șase domenii esențiale în a fi dezvoltate până în 2027, existând pe lângă parteneriatul european de</p>	<p>Documentele au surprins sinergiile și complementaritățile interinstituționale, fiind prezentate inclusiv în Cap. 2 din Raportul de mediu coerența cu alte planuri, programe, politici și strategii relevante.</p> <p>Există parteneriate între diferite instituții care vizează diferite sectoare de activitate.</p>

Nr.	Organizație	Propunere/Observație	Acceptat/Neacceptat
		<p>date și un parteneriat de climă, mediu și un parteneriat pe Green Deal.</p> <p>MMAP este necesar să verifice existența RO în aceste parteneriate, având în vedere că toate finanțările europene vor fi derulate prin aceste parteneriate.</p>	
	OPAM/USAMV-Porumbel Ștefan, Președinte	Propunerea unei soluții inovative – ex. <i>cloud seeding</i> (însămânțarea cu precipitații a norilor) benefică atât pentru agricultură, cât și pentru mediul înconjurător.	<p>Neacceptat</p> <p>PNS conține o intervenție, respectiv <i>Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale PEI</i>, prin intermediul căreia se pot propune soluții inovatoare.</p>